

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

בע"ה

Dedicated in memory of
 Rabbi Dr. Akiva and Byrdie Predmesky
 by their children
 Rabbi Joel and Shulamith Cohn and family

חורבן שילה ומות עלי ובניו

הרב אמנון בזק (amnonbazak@gmail.com)

1. דברים פרק י, א:

(א) בַּעַת הַהוּא אָמַר ה' אֵלֵי פֶסֶל לָךְ שָׁנִי לוחֹת אֲבָנִים כְּרֵאשֵׁינִים וְעֵלָה אֵלַי הִהְרָה וְעָשִׂיתָ לָךְ אַרְוֹן עֵץ:

2. רש"י דברים פרק י פסוק א:

ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה. וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה:

3. רלב"ג שמואל א פרק ד פסוק א:

אחר זה ספר שכבר יצא ישראל לקראת פלשתים למלחמה מעצמם ולא שאלו באלהים עם היות אצלם אורים ותומים ונביא איך יתנהגו בענין המלחמה הזאת ובסוף הענין מתו רבים מישראל וארון האלהים נלקח.

4.

שם"א ד'	יהושע ו'
(ה) וַיְהִי כִּבּוּא אַרְוֹן בְּרִית ה' אֶל הַמַּחֲנֶה וַיִּרְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתְּהִי הָאָרֶץ:	(ח) וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נִשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי ה' עָבְרוּ וַתִּקְעוּ בְּשׁוֹפְרוֹת וְאַרְוֹן בְּרִית ה' הִלֵּךְ אַחֲרֵיהֶם... (כ) וַיִּרְעוּ הָעָם וַיִּתְקְעוּ בְּשׁוֹפְרוֹת וַיְהִי כְּשָׁמַע הָעָם אֶת קוֹל הַשׁוֹפָר וַיִּרְעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתִּפֹּל הַחוּמָה תַּחֲתֶיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת הָעִיר:

5. ירמיהו פרק ז, ג-ד:

(ג) כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִיטִיבוּ דְרָכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בְּמִקְוֵי הַיָּם: (ד) אֵל תִּבְטְחוּ לָכֶם אֵל דְּבַרֵי הַשָּׁקֶר לֵאמֹר הִיכַל ה' הִיכַל ה' הִיכַל ה' הֵמָּה: (ה) כִּי אִם הִיטִיב תִּיטִיבוּ אֶת דְּרָכֵיכֶם וְאֶת מַעַלְלֵיכֶם אִם עָשׂוּ תַעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ: (ז) וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם בְּמִקְוֵי הַיָּם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם... (יב) כִּי לָכֵן נָא אֵל מְקוּמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בְּרֵאשׁוֹנָה וַיֵּרָאוּ אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רַעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: (יג) וְעַתָּה יַעַן עָשׂוּתְכֶם אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נָא אִם ה' וְאִדְבַר אֵלֵיכֶם הִשְׁכַּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְאֶקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם: (יד) וְעָשִׂיתִי לְבַיִת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אֶתֶם בְּטַחִים בּוֹ וְלִמְקוֹם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלְאֲבוֹתֵיכֶם כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשָׁלוֹ:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

6. ירמיהו פרק ג, טז:

(טז) וְהִיא כִּי תָרְבוּ וּפְרִיתֶם בְּאֶרֶץ בְּיָמֵי הַהֵמָּה נֹאֵם ה' לֹא יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית ה' וְלֹא יַעֲלֶה עַל לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ בּוֹ וְלֹא יִפְקְדוּ וְלֹא יַעֲשֶׂה עוֹד:

7. תהלים פרק עח, נו-סד:

(נו) וַיִּנְסוּ וַיִּמְרוּ אֶת אֱלֹהִים עֲלִיּוֹן וַעֲדוּתָיו לֹא שָׁמְרוּ: (נז) וַיִּסְגּוּ וַיִּבְגְּדוּ כְּאֲבוֹתָם נִהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רַמְיָהּ: (נח) וַיִּכְעִסוּהוּ בְּבִמּוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם יִקְנִאוּהוּ: (נט) שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבֵּר וַיִּמְאָס מֵאֵד בְּיִשְׂרָאֵל: (ס) וַיִּטֵּשׁ מִשְׁכַּן שְׁלוֹ אֶהֱלֶה שָׁכֵן בְּאֶדְסָם: (סא) וַיִּתֵּן לְשִׁבְיָ עֲזוֹ וַתִּפְאֲרֵתוּ בְּיַד צָר: (סב) וַיִּסְגֹּר לְחֶרֶב עֲמוֹ וּבִנְחָלְתוֹ הִתְעַבֵּר: (סג) בַּחֲוִירֵי אֶקְלָה אֲשֶׁר וּבַתּוֹלְתָיו לֹא הוֹלְלוּ: (סד) כִּהְנִי בַּחֲרָב נִפְלוּ וְאֶלְמִנְתִּיו לֹא תִבְכְּנָה:

8.

ש"מ"ד'	בראשית ל"ה
(יט) וַתִּכְרַע וַתִּלְדַּךְ כִּי נִהְפְּכוּ עָלֶיהָ צָרִיחַ:	(טז) וַתִּלְדַּךְ רַחֵל וַתִּקְשֶׁשׁ בְּלִדְתָּהּ:
(כ) וַכַּעֲת מוֹתָהּ וַתִּדְבַּרְנָה הַנְּצֻבוֹת עָלֶיהָ אֶל תִּירָאִי כִּי בֵן יִלְדֶת:	(יז) וַיְהִי בַּהֲקֶשֶׁתָּהּ בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמִּילְדֶת אֶל תִּירָאִי כִּי גַם זֶה לָךְ בֵּן... (יח) וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מָתָה
(כא) וַתִּקְרָא לְנֶעֱר אִי כְבוֹד לְאֹמֶר גְּלָה כְבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל	(יח) וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֵּן אוֹנִי
(יב) וַיִּרְץ אִישׁ בְּגִזְמוֹן מִהַמְעַרְכָּה	(יח) וַאֲבִיו קָרָא לוֹ בְּנִימִן

9. רש"י בראשית פרק לא פסוק יט:

ותגנב רחל את התרפים - להפריש את אביה מעבודה זרה נתכוונה:

10. אבן עזרא בראשית פרק לא פסוק יט:

ו"א שרחל גנבתם לבטל ע"ג מאביה. ואילו היה כן, למה הוליקה אותם עמה, ולא טמנתם בדרך?

11. אברבנאל בראשית פרק לא:

השאלה הי"א איך נתפתתה רחל לגנוב את התרפים אשר לאביה האם חשבה להרחיקו מע"כום כדבריהם ז"ל באמת סכלות גדול יהיה זה לה בחשבה כי לעת זקנתו בתו תטה את לבו ועם היות שנגנבו ממנו התרפים יעשה לו אלהים אחרים תחתיהם.

12. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת ויצא סימן יב:

למה גנבה אותם כדי שלא יהו אומרים ללבן שיעקב בורח עם נשיו ובניו וצאנו, וכי התרפים מדברים הם, כן דכתיב (זכריה י) 'כי התרפים דברו און'.

13. זכריה פרק י פסוק ב:

כִּי הַתְּרָפִים דָּבְרוּ אָנֹן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ שֶׁקָּר וְחַלְמוֹת הַשְּׁוֹא יִדְבְּרוּ הַבֵּל יִנְחִמוּן...

14. שמואל א פרק טו פסוק כג:

כִּי חֲטָאת קָסָם מְרִי וְאָנֹן וַתְּרָפִים הִפְצֵר יַעֲזֹר מֵאֶסֶת אֶת דְּבַר ה' וַיִּמְאָסֶךָ מִמֶּלֶךְ:

15. שד"ל בראשית פרק לא פסוק יט:

ורחל גנבתם כי האמינה בהם, אעפ"י שלא היתה עובדת ע"ז, כי סוף סוף לא היו אלא כעין גורל, והיה אותו כלי מורכב מחלקים רבים, והיו השומעים מנענעים אותם בדרכים ידועים, ולפי מה שהיה יוצא במקרה ע"י הנענוע ההוא היו שופטים כי האל השיב כך וכך, ואין זו עבודה זרה כי אם לפי מחשבת השואל, אם הוא מאמין שהתשובה באה לו מהאלילים ולא מא-ל יחיד.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

16. שכל טוב (בובר) בראשית פרק לה:

הסרו, חסר י' לימד שלא היו שאר נשיו חשודות בכך, זולתי רחל על תרפי לבן:
ויתנו (ליעקב) [אל יעקב] את כל אלהי הנכר אשר בידם. של עבדים שהסתירו מבית שכם, וגם התרפים שביד רחל:

17. מלכים א פרק ב, כו-כז:

(כו) ולא־אֶבְיֹתֶר הִפְהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנִיתָ לָךְ עַל שְׂדִידֶיךָ כִּי אִישׁ מֹות אֶתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֶמְיָתְךָ כִּי נִשְׂאֵת אֶת אַרְוֹן אֲדֹנָי ה' לִפְנֵי דָוִד
אָבִי וְכִי הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי: (כז) וַיִּגְרַשׁ שְׁלֹמֹה אֶת אֲבִיֹתֶר מֵהַיּוֹת כִּהֵן לֵה' לְמַלְא אֶת דְּבַר ה' אֲשֶׁר דָּבַר עַל בֵּית עַלִי
בְּשֵׁלָה:

18. ירמיהו פרק א פסוק א:

דְּבַרִי יְרַמְיָהוּ בֶן חֶלְקִיָהוּ מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּעֲנַתוֹת בְּאֶרֶץ בְּנִימִן: